

NICULAE CONOVICI (1948 - 2005)

Adesea Dumnezeu îi reia la El pe cei buni mai devreme decât s-ar fi convenit, dar și după o îndelungată suferință ... Prietenul, colegul, arheologul, cercetătorul care a început cu muzeografia, dr. **NICULAE CONOVICI** a trecut la cele veșnice în după amiaza zilei de 7 iunie 2005.

Se născuse la 13 martie 1948 în București, dar cu ascendenți în Brăila. Pasionat de istorie și arheologie a urmat Facultatea de Istorie din București (1965-1970), iar după absolvire a fost mai întâi profesor la Școala din Radu Negru (jud. Călărași) (1970-1971), iar apoi muzeograf la Muzeul din Călărași (1971-1979). De pe malul Dunării, participant la săpăturile arheologice de la Păciul lui Soare, a trecut la Institutul de Arheologie din București, devenind unul dintre cei mai renumiți cercetători ai istoriei geto-dacilor. De la simplu arheolog a ajuns până la cercetător științific I.

Piscu Crăsani, Copuzu, Tândărei, Coțofenii din Dos, Stelnică, Satu Nou, Piuța Petrii (Orașul de Floci) sunt doar câteva din principalele șantiere arheologice la care a participat – pe unele dintre ele chiar conducându-le – scoțând la iveală descoperiri deosebit de importante.

S-a preocupat de studiul monedelor elenice și a ștampilelor de pe amforele grecești devenind unul dintre cei mai buni specialiști din lume în acest ultim domeniu, beneficiind de

burse acordate de Franța, SUA, Grecia etc. A publicat peste 60 de articole, studii și cărți de specialitate. De altfel, doctoratul în istorie l-a obținut, în anul 1993, cu teza *Cronologia relativă și absolută a ștampilelor de amfore sinopeene cu nume de astinomi*. Iar metoda sa de cercetare și mai ales de interpretare a fost mult lăudată de specialiștii români și străini. Conexiunile pe care le făcea au dus la progresul studierii amforelor grecești sau a sanctualelor și zonelor sacre din lumea geto-dacilor, la o mai profundă întrepătrundere între economic, politic și spiritual, la o mai justă înțelegere cronologică, prin urmare evolutivă, a faptelor și întâmplărilor din lumea est-mediteraneană și balcano-dunăreană.

În afară de cercetarea științifică, a fost un apropiat colaborator al muzeelor din Slobozia, Constanța, Brăila, București ș.a., contribuind din plin la îmbogățirea patrimoniului muzeal și la prezentarea cât mai atrăgătoare a exponatelor.

Era „cercetătorul“ ce se simțea și „muzeograf“ nefăcând diferență între cei doi termeni. Astfel, la Piscu Crăsani, pe când cerceta marea vatră – altar cu decor radial - a solicitat prezența a cât mai multor cercetători, muzeografi și restauratori pentru o prelevare cât mai fidelă din teren și o transpunere ulterioară într-un cadru cât mai adecvat la Muzeul din Slobozia. Aceeași scrupulozitate o manifesta în restaurarea și reconstituirea tuturor pieselor descoperite prin săpături –

este cazul cu rhytonul de la Crășani, cu toate categoriile de artefacte din necropola de la Stelnică – indiferent că erau din epoca bronzului sau geto-dace. Iar în cetatea getică de la Coțofenii din Dos își punea tot felul de întrebări privind o reconstituire *in situ* a zidului de apărare alcătuit din cărămizi – deziderate care, din păcate, arheologia și muzeografia din țara noastră nu sunt pregătite, încă, să le realizeze, așa cum se întâmplă pe alte meleaguri, referindu-ne la celebrul Heuneburg, din Germania, care atrage mii de vizitatori anual – deși, după părerea noastră, este mult inferior ca spectaculozitate și, de ce nu, ca importanță față de ceea ce este la noi ...

S-a zbătut pentru crearea Societății Arheologilor din România punând mult suflet și pricepere. A fost membru în redacția revistei *SCIVA* (din 1993) și redactor responsabil la revista *Materiale și Cercetări Arheologice* (din 1996).

Dar, mai presus de toate, a fost deschis și prietenos cu toată lumea muzeografilor și arheologilor atât din România cât și din Bulgaria, Danemarca, Franța, Georgia, Grecia, Republica Moldova, Rusia, Spania, Turcia sau Ucraina – țări în care a urmat stagii de cercetare sau a susținut comunicări științifice.

Român prin simțire, balcanic prin obârșie, european prin gândire a fost ... din păcate pentru noi a fost ... dar continuă să fie în inima și cugetul nostru.

Dragă Năică, acum când aflî multe din tainele lumii trecute dar și a celei ce vine - în „colaborare“ cu confrății în ale meseriei Florin Medelet și Cloșca Băluță, plecați și ei în aceeași zi – lumi pe care cu mintea ta iscoditoare te străduiai să le percepi și să le pricepi cât mai veridic, nouă nu ne rămâne decât să-ți spunem *Sit tibi terra levis*, așa cum îi place arheologului când mânuiește șpaclul.

Georgel TROHANI

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Histria VIII. Les timbres amphoriques. 2. *Sinope*, Editura Enciclopedică - Diffusion de Boccard, București - Paris, 1998, 206 p. + XLVII pl. [= *Corpus international des timbres amphoriques*, fascicule 3, publié par l'Académie Roumaine et l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres sous le patronage de l'Union Académique Internationale];

Câteva torți ștampilate de amfore elenistice din județul Ialomița și sud-vestul Dobrogei, *SCIVA*, 1975, 26/4 (în colaborare cu C. Mușețeanu).

Contribution au problème de l'importation des amphores grecques dans le Sud-Est de la Munténie, Dacia, n.s., 22, 1978, p.173-199 (în colaborare cu C. Mușețeanu și A. Atanasiu).

Contribuții numismatice privind legăturile Histriei cu geții de la Dunăre în sec.VI-II î.e.n., *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie (SCIVA)*, 30, 1979, 1, p. 87 -93.

Les relations entre les Gêtes des deux rivages du Bas-Danube et la lumière des données archéologiques et numismatiques (IVe - IIe siècles av.n.e.), *Actes du IIe Congrès international de Thracologie, Bucarest 4-10 Septembre 1976, II*, Bucarest, 1980, p. 43 - 54.

Date noi cu privire la un tezaur de monede antice descoperit în județul Dolj, *Thraco-Dacica*, 6, 1985, p.59 - 74.

Așezări fortificate și centre tribale geto-dacice din Muntenia (sec.VI î.e.n. - I e.n.), *Istros*, 4, Brăila, 1985, p.71 - 87.

Aspecte ale circulației drahmelor de Dyrrhachium și Apollonia în Peninsula Balcanică și în Dacia, *Buletinul Societății Numismatice Române*, LXXVII - LXXIX, 1986, 131 - 135, p.69 - 88.

Un rhyton ceramic descoperit la Piscul Crăsani, Thraco-Dacica, 8, 1987, p.92-99.

Repere cronologice pentru datarea unor așezări geto-dacice, în volumul Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, 2, 1986 (1988), p.129-141.

Sanctuare și zone sacre la geto-daci, Revista de istorie 41, 1988, p. 205-217 (în colaborare cu G. Trohani).

Așezarea getică fortificată de la Satu Nou – „Valea lui Voicu” (com. Oltina, jud. Constanța). Raport preliminar, Thraco-Dacica, 10, 1989, p.115-154 (în colaborare cu M. Irimia).

Nouveaux timbres amphoriques sinopéens de Callatis, Dacia, N.S., 33, 1989, p.113 -123 (în colaborare cu Al. Avram și Gh. Poenaru Bordea).

Prinosi kum vuproša za cirkulacijata na drachmite ot Dirachion i Apolonia na teritorijata na Trakia, Arheologija-Sofia, 1989, 4, p.17-30.

Probleme ale cronologiei amforelor ștamplate sinopeene. Ștampilele din grupa a IV-a (B. N. Grakov), Studii și cercetări de istorie veche și arheologie (SCIVA), 40, 1989, 1, p. 29 - 44.

Étude quantitative sur les timbres amphoriques sinopéens de Callatis, Dacia, N.S., 34, 1990, p.113-128 (în colaborare cu Al. Avram, Gh. Poenaru Bordea); versiune în limba rusă în *Grečeskie amfory*, Saratov, 1992, p.229 - 253.

Săpăturile arheologice în așezarea getică fortificată de la Satu Nou, com. Oltina, jud. Constanța - campania 1989, Pontica 23, 1990, p. 81-96 (în colaborare cu M. Irimia).

Timbres et autres inscriptions céramiques découvertes à Satu Nou (comm. d'Oltina, dép. de Constantza), Dacia, n.s., 35, 1991, p.136-175 (în colaborare cu M. Irimia).

Noi contribuții privind circulația drahmelor de Dyrrhachium și Apollonia: aspectul metrologic,

Buletinul Societății Numismatice Române (BSNR), 80-85, 1992, 134-139, p. 49-67.

Noi date arheologice privind începuturile culturii Poienești-Lukaševka și prezența bastarnilor în Dobrogea, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie (SCIVA), 43, 1992, 1, p. 3 - 13.

La station gétique fortifiée de „Cetatea Jidovilor” (Coșofenii din Dos, dép. de Dolj), Dacia, N.S., 37, 1993, p.79-157 (în colaborare cu V. Zirra, V. V. Zirra, G. Trohani, P. Alexandrescu, P. Gherghe, publicat în 1996).

Le plus ancien trésor de monnaies histriennes „à la roue” découvert à Histria. Sur les traces des Argonautes, în Actes du 6e symposium de Vani (Colchide) 22-29 septembre 1990, publiés sous la direction de Otar Lorkipanidze et Pierre Lèveque, Paris 1996, p.253-258 (în colaborare cu Al. Avram).

La diffusion des amphores sinopéennes timbrées sur le littoral ouest-pontique, rezumat al lucrărilor Simpozionului Hersones v antičnom mire. Istoriko-arheologičeskij aspekt, Sevastopol, 1997, p. 140-146 și comunicare la Simpozionul internațional de arheologie pontică, ediția I, Varna, 1997.

Sistemul defensiv al davei getice de la Satu Nou – Valea lui Voicu, în volumul Studia in honorem Ion Niculiță, Chișinău, 1999, p. 196 - 211 (în colaborare cu M. Irimia).

Un astynome sinopeen mal connu: Demetrios I, în Production et commerce des amphores anciennes en Mer Noire/Colloque international Istanbul 25-28 mai 1994, textes réunis par Yvon Garlan, Publications de l'Université de Provence, Aix-en-Provence, 1999, p.49-70.

Satu Nou – „Valea lui Voicu”, centre politique et commercial gète sur le Danube, în M. Domaradzki (ed.), Pistiros et Thasos. Structures économiques dans la péninsule

Balkanique aux VIIe – IIe siècles avant J.-Chr., Opole 2000, p. 69-77.

Un éponyme rhodien inconnu: Pythokritos 1, în *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Bucarest, 2000, p. 210-215.

Les problèmes actuels de la chronologie des timbres sinopéens, în *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean. Acts of the International Colloquium at the Danish Institute of Athens, September 26-29, 2002*, edited by Jonas Eiring and John Lund, Aarhus University Press [Monographs of the Danish Institute at Athens, vol. 5], 2004, p.99-102.

Păciul lui Soare, Petre Diaconu și viața mea, în volumul *Prinos lui Petre Diaconu la 80 de ani*, volum îngrijit de Ionel Căndea, Valeriu Sârbu,

Marian Neagu, Muzeul Brăilei/Muzeul Dunării de Jos/editura Istros, Călărași/Brăila, 2004.

Sur la diversité des timbres sinopéens sur amphores et sur tuiles, în *Epigrafía Anfórica*, edited by J.Remesal Rodriguez, *Collecció Instrumenta 17*, Publicacions I Edicions di Universitat di Barcelona, 2004, p.21-44.

Les timbres amphoriques étrangers trouvés a Sinope (I), *Anatolia Antiqua XII*, p.105 - 122, 2005 (în colaborare cu Yvon Garlan).

The Dynamics of Trade in Transport Amphoras from Sinope, Thasos and Rhodos on the western Black Sea Coast: a Comparative Approach, în *Chronologies of the Black Sea Area in the Period c. 400-100BC*, edited by Vladimir Stolba and Lise Hannestad, Aarhus University Press, 2005, p. 97 - 118.